

OKRUHY KE STÁTNÍ ZÁVĚREČNÉ ZKOUŠCE

UČITELSTVÍ ODBORNÝCH PŘEDMĚTŮ PRO ZDRAVOTNICKÉ ŠKOLY

studijní program: N 7504 UČITELSTVÍ PRO STŘEDNÍ ŠKOLY

platné od akademického roku 2020/2021

ZDRAVOTNICKÁ PREVENCE S DIDAKTIKOU PODPORY ZDRAVÍ

- V rámci státní závěrečné zkoušky studenti prezentují rovněž METODICKÝ BALÍČEK a PORTFOLIO PEDAGOGICKÝCH PRAXÍ.
1.
 - Zdraví - definice, vývoj definic zdraví, modely zdraví, zdraví v holistickém pojetí. Jednotlivé biopsychosociální a spirituální složky zdraví. Determinanty zdraví: vnitřní a vnější faktory. Nemoc definice nemoci, diagnostika, diagnóza, symptom, syndrom, etiologie, patogeneze. Reakce organismu na zátěž, formy a průběh nemoci.
 - Funkce a pojetí Rámcových vzdělávacích programů pro střední odborné vzdělání, kurikulární rámce pro jednotlivé oblasti vzdělávání. Vzdělávací oblast *Vzdělávání pro zdraví* – charakteristika vzdělávací oblasti, výsledky vzdělávání; učivo a tematické subcelky učiva.
 - Didaktické zpracování tématu.
 2.
 - Životní styl a faktory, které ho ovlivňují. Rizikové oblasti životního stylu, syndrom rizikového chování. Aktivní přístup v péči o zdraví. Podpora zdraví. Prevence v jednotlivých oblastech životního stylu: primární, sekundární a terciární. Prevence všeobecná, selektivní a indikovaná. Zdravotní gramotnost (ZG) – význam, dimenze ZG, úroveň ZG, úroveň ZG české populace v evropském kontextu.
 - Analýza vzdělávací oblasti *Základ pro poskytování ošetrovatelské péče* se zaměřením na problematiku zdravotnické prevence a podpory zdraví (očekávané výstupy, učivo), hodinová dotace.
 - Didaktické zpracování tématu.
 3.
 - Organizace a programy podporující zdraví. Světová zdravotnická organizace - princip, fungování, řízení. Státní správa ochrany veřejného zdraví: orgány ochrany veřejného zdraví, legislativa. Vývoj podpory zdraví v ČR, Strategie veřejného zdraví, Strategie podpory zdraví, podpora zdraví a Evropská Unie. Programy podporující zdraví: Zdraví 2020, Zdraví 2030, Zdravá škola, Zdravé město, Zdravý region: principy a její filozofie, základní pravidla; příklady preventivních programů a programů podporujících zdraví garantovaných Ministerstvem zdravotnictví a Ministerstvem školství mládeže a tělovýchovy.
 - Mezipředmětové vztahy a jejich využití ve výuce předmětů zdravotnické prevence a podpory zdraví. Příklady mezipředmětových vazeb.
 - Didaktické zpracování tématu.

4.
 - Výživová doporučení pro obyvatele ČR. Stravovací režim, potravinová pyramida. Funkční potraviny, preventivní výživa. Indikace doplňků stravy. Přítomnost aditiv v potravinách. Klasifikace makronutrientů - sacharidy, proteiny, lipidy; jejich složení, členění, metabolismus, zdroje v potravě, denní doporučené dávky, význam pro organismus, projevy nedostatku či nadbytku v organismu.
 - Pedagogické dokumenty. RVP, ŠVP, tematické plány, třídní kniha, třídní výkaz, školní řád.
 - Didaktické zpracování tématu.

5.
 - Úloha mikronutrientů a vody ve výživě člověka. Vitamíny a minerální látky - klasifikace, vstřebávání, denní doporučené dávky, zdroj v potravě, význam v organismu, projevy nedostatku či nadbytku; význam vody v organismu, hydratace a dehydratace organismu, pitný režim, klasifikace nápojů. Kvantitativní aspekty výživy. Regulace příjmu potravy. Energetická potřeba organismu, bazální metabolismus. Hodnocení stavu výživy. Snížený příjem potravy s dopadem na zdravotní stav - hladovění, mentální anorexie; záchvatovité přejídání - mentální bulimie.
 - Výchovně- vzdělávací cíle ve výuce, způsob formulace výukových cílů, jejich význam, příklady kognitivních, afektivních a psychomotorických cílů.
 - Didaktické zpracování tématu.

6.
 - Výživa a zdraví. Výživa jako prevence vzniku neinfekčních epidemií (nádorová, kardiovaskulární, metabolická onemocnění). Problematika výživy u vybraných onemocnění (diabetes mellitus, celiakie, fenylketonurie, onemocnění trávicího traktu, aj.). Potravinové alergie. Dietní systém ve zdravotnických zařízeních.
 - Vyučovací hodina; struktura vyučovací hodiny, klasická struktura (pětifázový model), moderní vyučování podporující kritické myšlení (model E-U-R).
 - Didaktické zpracování tématu.

7.
 - Epidemiologie neinfekčních chorob – vymezení pojmu, etiologie, patogeneze, rizikové faktory a prevence u vybraných onemocnění: kardiovaskulární choroby na aterosklerotickém podkladě, metabolický syndrom X, metabolická onemocnění - diabetes mellitus. Obezita a její komplikace, nádorová onemocnění, osteoporóza, alergická onemocnění, chronické respirační choroby, zubní kaz – etiologie, patogeneze, rizikové faktory, prevence.
 - Příprava učitele na vyučovací hodinu, plánování výuky, příprava začínajícího učitele na vyučování. Druhy příprav na vyučovací hodinu.
 - Didaktické zpracování tématu.

8.
 - Sexualita a zdraví. Postoje k reprodukčnímu zdraví. Reprodukční a nereprodukční sexuální chování. Sexualita ve vazbě na ontogenezi. Pohlavní choroby a jejich prevence. Sexuální deviace a patologie. Psychologie lidské sexuality. Antropologické souvislosti lidské sexuality – využití poznatků vývojové, fyzické a sociokulturní antropologie.
 - Aktivizační metody ve výuce – klasifikace; výhody a nevýhody ze strany žáka a učitele; příklady aktivizačních metod a jejich využití ve výuce předmětů zdravotnická prevence a podpora zdraví.
 - Didaktické zpracování tématu.

9.

- Obecná epidemiologie infekčních chorob - vymezení základních pojmů. Systém orgánů ochrany veřejného zdraví. Epidemiologická situace v ČR ve srovnání s ostatními zeměmi. Infekce, infekční a epidemiologický proces formy výskytu. Očkování, očkovací látky, techniky očkování. Epidemiologická opatření zaměřená na eliminaci zdroje nákazy a přerušení cesty přenosu. Epidemiologická opatření zaměřená na zvýšení odolnosti populace. Infekční choroby související se sociálním prostředím, migrací a cestovním ruchem.
- Organizační formy výuky, nejčastější a nejvhodnější formy výuky ve výuce předmětu zaměřených na podporu zdraví a zdravotnickou prevenci. Pozitiva a negativa jednotlivých výukových forem.
- Didaktické zpracování tématu.

10.

- Speciální epidemiologie infekčních chorob – vzdušné nákazy (chřipka, akutní respirační onemocnění, streptokokové infekce a spála, meningokokové infekce, tuberkulóza, záškrt, dáivý kašel, spalničky, zarděnky, příušnice, plané neštovice), alimentární nákazy (salmonelózy, kamylobakteriόza, bacilární úplavice, ostatní průjmová onemocnění, žloutenka typu A, dětská obrna, alimentární intoxikace); nákazy přenášené členovci (Lymská boreliόza, klíšťová encefalitida) - zdroj nákazy, cesta přenosu, inkubační doba, projevy, prevence.
- Didaktické zásady ve výuce výchovy ke zdraví a podpory zdraví, praktické využití, aplikace na zvolené téma.
- Didaktické zpracování tématu.

11.

- Speciální epidemiologie infekčních chorob - nákazy přenášené krví (žloutenka typu B, HIV); nákazy kůže (svrab, kandidόza, dermatomykózy, bakteriální kožní infekce); sexuálně přenosné choroby (kapavka, syfilis, chlamydiové infekce, HPV, HSV, kandidόza, trichomonιάza; zoonózy (toxoplazmόza, ptačí chřipka, listeriόza) - zdroj nákazy, cesta přenosu, inkubační doba, projevy, prevence; nozokomiální nákazy - základní podmínky šíření, prevence a redukce nozokomiálních nákaz, výskyt nozokomiálních nákaz.
- Osobnost učitele, profesní a osobnostní předpoklady pro učitele, sebereflexe, sebehodnocení učitele.
- Didaktické zpracování tématu.

12.

- Problematika závislostního chování. Vymezení sociálního selhání, příklady. Problematika závislosti na návykových látkách, rizikové skupiny a rizikové chování. Faktory vzniku závislosti. Rizikové a protektivní faktory rodiny. Teorie vzniku závislosti. Znaky závislosti. Typy závislosti. Prevence závislosti ve společnosti. Vymezení sociální prevence. Primární prevence, cílová skupina, typy. Prevence v rámci MŠMT. Preventivní programy ve školách. Charakteristika sekundární prevence. Charakteristika terciární prevence. Příklady preventivních programů. Přístupy k prevenci a kontrole zneužívání návykových látek ve světě.
- Skupinové vyučování, utváření skupin, výhody a nevýhody skupinové práce z pohledu žáka a učitele. Zásady pro práci ve skupinách. Příklady vhodných skupinových aktivit na jednotlivá témata podpory zdraví.
- Didaktické zpracování tématu.

13.

- Závislost na škodlivém užívání nealkoholových drog. Charakteristika návykové látky. Rizikové skupiny. Historie nealkoholových drog. Typy nealkoholových drog. Motivace k užívání drog. Fáze vývoje drogové závislosti. Klasifikace drogových závislostí. Obecná a společná rizika užívání drog. Léčba závislosti. Závislost na škodlivém užívání alkoholu. Charakteristika závislosti na alkoholu, spouštěcí faktory. Typy a stadia závislosti na alkoholu. Typologie osob užívajících alkohol. Sociální patologie spojené s alkoholismem. Zdravotní rizika spojená s alkoholismem, FAS. Otrava alkoholem, typy. Formy léčby alkoholismu.
- Výukové metody, klasifikace jednotlivých výukových metod, jejich pozitiva a negativa.
- Didaktické zpracování tématu.

14.

- Závislostní chování - kofeinismus a nikotinismus, patologické hráčství, workoholismus, závislost na vzhledu, Problematika závislosti na skupině, osobě, ideologii. Rizikové sexuální chování. Koncepce protidrogové politiky, sociální práce se závislými osobami. Protidrogová politika ČR. Činnost: školního metodika prevence, kurátora pro mládež, sociálního asistenta, protidrogového koordinátora. Práce se závislými osobami v rámci nestátního sektoru. Nízkoprahová zařízení. Terénní sociální práce. Podstata Harm reduction.
- Učební úlohy ve výuce, typy učebních úloh, vhodné typy pro výuku předmětů zaměřených na podporu zdraví a zdravotnickou prevenci. Problematika způsobu kladení otázek ve výuce.
- Didaktické zpracování tématu.

15.

- Hygiena - definice, obory hygieny; obecná a komunální hygiena - vliv životního prostředí a komunálních faktorů na zdraví; hygiena práce (pracovní prostředí, riziková práce, nemoci z povolání; hygiena nemocničních zařízení – hygienické požadavky na provoz zdravotnických zařízení, hygiena rukou, manipulace se zdravotnickým prádlem, hygiena záření, prevence poškození zdraví zdravotnických pracovníků.
- Materiální didaktické prostředky ve výuce, jejich význam při výuce, členění dle různých kritérií, práce s materiálně didaktickými prostředky. Příklady pomůcek k jednotlivým tematickým celkům.
- Didaktické zpracování tématu.

16.

- Hygienické požadavky na prostředí školy. Materiální vybavení školy - kapacita, umístění školy, budova školy, kmenové učebny, školní nábytek, sociální zařízení. Mikroklima školy - vytápění, větrání, osvětlení, ochrana před hlukem. Hygiena učení a vyučovacího procesu. Režim dne školních dětí. Biologické rytmy - respektování denních, týdenních a ročních biorytmů. Školní práce a její podmínky. Únava a přetěžování žáků, psychogenní stresy.
- Prostorové a materiální podmínky pro výuku, uspořádání učebny pro výuku vzhledem ke zvoleným výukovým formám a metodám. Vybavení učebny. Výuka mimo prostředí školy. Exkurze – význam, instituce a zařízení vhodná k exkurzím.
- Didaktické zpracování tématu.

17.

- Podpora aktivního stárnutí – definice základních teorií stárnutí, Národní program přípravy na stárnutí. Národní akční plán podporující pozitivní stárnutí pro období let 2013 až 2017. Strategie přípravy na stárnutí společnosti 2019 – 2025. Demografické aspekty stárnutí a stáří, současné a historické pohledy na problematiku stárnutí a stáří, principy aktivního přístupu ke zdraví v procesu stárnutí, fyziologické a patologické procesy stárnutí ze somatického a psychického hlediska, projevy ageismu ve společnosti, význam polymorbidity, problematika umírání a smrti v současné české společnosti. Tísňová péče Areion a její nabídka a okruh uživatelů. Kluby seniorů – jejich význam a postavení v životě seniorů. Biopsychosociální problematika nástupu seniorů do ústavní péče. Rizika a negativa ústavní péče v současné době.
- Pedagogická komunikace ve výuce, formy pedagogické komunikace, interakce učitel – žák, žák – žák, učitel – rodič, aj. Specifika komunikace.
- Didaktické zpracování tématu.

18.

- Systém zdravotní péče v České republice, financování zdravotní péče; principy, význam a cíle zdravotní politiky; zdravotnické služby – legislativa; řízení zdravotnické péče; kvalita poskytovaných služeb; systém všeobecného zdravotního pojištění v České republice; poskytovatelé zdravotnických služeb; etické hodnoty v péči o zdraví, sociální a zdravotní politika v České republice a v zemích Evropské unie.
- Učebnice, aspekty výběru a funkce učebnic, požadavky na moderní učebnice Didaktická a obsahová analýza učebnic. Příklady dostupných učebnic pro Výchovu ke zdraví.
- Didaktické zpracování tématu.

19.

- Charakteristika bezpečnostního systému České republiky a Integrovaný záchranný systém. Chování pedagoga v případě mimořádné události při zabezpečení ochrany žáků ve škole nebo při akcích organizovaných školským zařízením. Bezpečnostní systém - ústřední, hlavní, územní, výkonné a další prvky bezpečnostního systému. Integrovaný záchranný systém - základní složky IZS, koordinace činnosti složek IZS. Postup (dílní kroky) při nařízené evakuaci ve škole při vzniku mimořádné události, tísňové volání s cílem získat informace o mimořádné události, zabezpečení přesunu osob na komunikacích při mimořádné události.
- Metody ověřování vědomostí a dovedností s využitím aktivizačních metod. Metody ověřování vědomostí a dovedností formou individuální a skupinové práce.
- Didaktické zpracování tématu.

20.

- Mimořádné události a chování v případě mimořádné události a hygienické aspekty mimořádných událostí. Klasifikace mimořádných událostí, mimořádné události vyvolané přírodními vlivy a vyvolané činnosti člověka. Obecné zásady chování při vzniku mimořádných událostí, varovné signály a jejich význam, činnost při evakuaci. Bojové biologické prostředky – bioterorismus. Základní pravidla chování při povodních.
- Hodnocení a známkování, specifika hodnocení výsledků vzdělávání žáka, kombinace hodnocení předmětů naukového zaměření a výchovného zaměření.
- Didaktické zpracování tématu.